

ZAKON

O MJENICI

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se sadržaj i forma mjenice, te način poslovanja mjenicom na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija). Mjenica, u smislu ovog zakona, predstavlja sredstvo plaćanja i instrument osiguranja plaćanja.

Član 2.

U ovom zakonu:

- 1) "Trasirana mjenica" predstavlja bezuvjetan uput da se plati određena svota novca.
- 2) "Indosament" predstavlja vrstu mjenice koja ima svojstvo prenosivosti.
- 3) "Akceptiranje mjenice" predstavlja mogućnost kojom imalac trasirane mjenice, kao i onaj koji je samo drži, mjenicu može sve do njene dospelosti podnijeti na akceptiranje trasatu.
- 4) "Aval" predstavlja mjenično jemstvo.
- 5) "Dospjelost" predstavlja sposobnost naplativosti mjenice.
- 6) "Plaćanje" je sam čin plaćanja mjenične svote.
- 7) "Regres" je obeštećenje imaoca mjenice u slučaju kada mjenica nije plaćena po dospelosti, na vrijeme i prije dospelosti.
- 8) "Intervencija" predstavlja mogućnost akceptiranja i isplate mjenice po potrebi, od strane naznačenog lica.
- 9) "Umnožavanje i prepisi" označava da mjenica može biti izdata u dva ili više istovjetnih primjeraka.
- 10) "Preinačenje mjenice" predstavlja mogućnost preinačenja nekog sloga na mjenici.
- 11) "Protest" predstavlja podizanje protesta kod protestnog tijela ovlaštenog zakonom protiv lica protiv kojeg se protest podiže.

12) “Zastara“ je mogućnost zastarijevanja mjeničnog zahtjeva protiv akceptanta, indosanta i trasanta u odnosu na imaoa mjenice i u međusobnim odnosima.

13) “Neopravdano obogaćenje“ označava pojavu neopravdanog sticanja dobiti za radnje propuštene radi održavanja mjeničnih prava i ugašene zastare.

14) “Pravo zaloga i pridržaja“ predstavlja pravo imaoa mjenice da se iz zaloga koji drži kod sebe namiri, bez podizanja tužbe ukoliko mjenična obaveza nije na vrijeme izvršena, a pravo pridržaja je pravo imaoa mjenice nad dužnikovim novcem, pokretninama i vrijednosnim papirima.

15) “Amortizacija“ mjenice predstavlja mogućnost da se sudu mjesto plaćanja predloži amortizacija mjenice u slučaju njenog nestanka.

II - TRASIRANA MJENICA IZDAVANJE I OBLIK TRASIRANE MJENICE

Član 3.

Trasirana mjenica sadrži:

- 1) oznaku da je mjenica, napisanu u samom slogu isprave, na jeziku na kome je sastavljena,
- 2) bezuvjetni uput da se plati određena svota novca,
- 3) ime onoga koji treba platiti (trasat),
- 4) označenje dospelosti,
- 5) mjesto gdje se plaćanje treba obaviti,
- 6) ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti (remitent),
- 7) označenje dana i mjesta izdavanja mjenice,
- 8) potpis onoga koji je izdao mjenicu (trasant).

Član 4.

(1) Isprava u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka nabrojanih u prethodnom članu ne vrijedi kao trasirana mjenica, osim u slučajevima koji su određeni u sljedećim stavovima.

(2) Trasirana mjenica u kojoj nije označena dospelost smatra se kao mjenica po viđenju.

(3) Ako nije naročito određeno, vrijedi kao mjesto plaćanja, a ujedno kao mjesto trasatovog prebivanja, ono mjesto koje je naznačeno pored trasatovog imena.

(4) Trasirana mjenica na kojoj nije naznačeno mjesto izdavanja smatra se da je izdata u mjestu koje je označeno pored trasantovog potpisa.

Član 5.

(1) Trasirana mjenica može glasiti po naredbi samoga trasanta.

(2) Ona se može vući (trasirati) i na trasanta.

(3) Ona se može izdati (trasirati) za račun trećeg lica.

Član 6.

Trasirana mjenica može biti plativa u mjestu prebivališta trećeg lica, bilo u mjestu u kome trasat prebiva, bilo u kojem drugom mjestu (domicilna trasirana mjenica).

Član 7.

(1) U trasiranoj mjenici plativoj po viđenju ili na određeno vrijeme po viđenju trasant može odrediti da svota u njoj označena, nosi kamate. U svakoj drugoj trasiranoj mjenici ova odredba o kamatama smatra se kao da nije napisana.

(2) Kamatna stopa mora se naznačiti u mjenici; ako se to ne učini, odredba o kamatama smatra se kao da nije napisana.

(3) Kamate teku od dana izdavanja mjenice, ako nije drugačije označeno.

Član 8.

(1) Ako je mjenična svota napisana slovima i brojevima, u slučaju neslaganja, vrijedi svota napisana slovima.

(2) Ako je mjenična svota napisana više puta slovima ili više puta brojevima, onda vrijedi najmanja svota.

Član 9.

Iako se na mjenici nalaze potpisi lica koja su nesposobna da se mjenično obavežu, ili lažni potpisi ili potpisi izmišljenih lica ili potpisi koji iz bilo kojeg drugog razloga ne obavezuju lica koja su potpisala mjenicu, ili u ime kojih je ona potpisana, ipak su obaveze ostalih potpisnika pravovaljane.

Član 10.

Ko se na mjenici potpiše kao zastupnik drugoga, mada za to nije bio ovlašten, lično je po njoj obavezan, a ako je platio, ima ista prava koja bi imao zastupnik. Isto vrijedi i za zastupnika koji je prekoračio svoje ovlaštenje.

Član 11.

(1) Trasant odgovara da će mjenica biti akceptirana i isplaćena.

(2) On sebe može osloboditi odgovornosti za akcept, a svaka odredba kojom bi sebe oslobađao odgovornosti za isplatu smatra se kao da nije ni napisana.

III - INDOSAMENT

Član 12.

(1) Svaka mjenica, i onda kad nije izričito trasirana po naredbi, može se prenijeti indosamentom.

(2) Mjenica u koju je trasant stavio riječi: "ne po naredbi" ili drugi izraz, koji znači to isto, može se prenijeti samo u obliku i s efektom običnog ustupanja (cesije).

(3) Mjenica se može indosirati i na samog trasata, bilo da ju je on akceptirao ili ne, na trasanta ili bilo na kojeg drugog obaveznika.

(4) Ova lica mogu je dalje indosirati.

Član 13.

(1) Indosament mora biti bezuvjetan. Svaki uvjet koji bi bio stavljen smatra se kao da nije napisan.

(2) Djelimičan indosament je ništav.

(3) Indosament na donosioca vrijedi kao bjanko indosament.

Član 14.

(1) Indosament mora se napisati na mjenici ili na listu koji je za nju vezan (alonž) i mora ga indosant potpisati.

(2) Indosament ne mora označavati korisnika, a može se sastojati i iz samog potpisa indosanta (bjanko indosament). U ovom posljednjem slučaju indosament, da bi bio pravovaljan, mora biti napisan na poleđini mjenice ili na alonžu.

Član 15.

(1) Indosamentom se prenose sva prava koja proističu iz mjenice.

(2) Kada je indosament neispunjen (bjanko), onda imalac mjenice može:

1) ispuniti bjanko indosament bilo svojim imenom bilo imenom drugog lica,

2) dalje indosirati mjenicu bjanko ili na ime drugog lica,

3) jednostavno predati mjenicu trećem licu ne ispunjavajući bjanko indosament niti stavljajući nov indosament.

Član 16.

(1) Indosant odgovara da će mjenica biti akceptirana i isplaćena, osim ako je u indosamentu drukčije određeno.

(2) On može zabraniti da se mjenica dalje indosira; u tom slučaju ne odgovara licima na koje bude mjenica kasnije indosirana.

Član 17.

(1) Onaj ko drži mjenicu smatra se njenim zakonitim imaoцем, ako svoje pravo dokaže neprekinutim nizom indosamenata. To vrijedi i kad je posljednji indosament bjanko (član 13. stav 3.). U pogledu ovog dokazivanja precrtani indosamenti smatraju se da ne postoje. Kad iza bjanko indosamenta dolazi drugi indosament, smatra se da je potpisnik tog drugog indosamenta stekao mjenicu bjanko indosamentom.

(2) Ako je neko, bilo kakvim događajem lišen mjenice, onaj koji je drži i koji se svoje pravo dokazao onako kako je propisano u stavu 1. ovog člana, nije dužan mjenicu predati, osim ako ju je stekao zlonamjerno ili je pri sticanju postupio s velikom nepažnjom.

Član 18.

(1) Lica protiv kojih je stavljen zahtjev da ispune svoje obaveze iz mjenice ne mogu prema njenom imaoću isticati prigovore koji imaju osnov u njihovim ličnim odnosima sa trasantom ili s kojim prijašnjim imaoćem mjenice, osim ako je sadašnji imalac mjenice prilikom njenog sticanja svjesno postupio na štetu dužnika.

(2) Ako je mjenica, koja je u vrijeme izdanja bila nepotpuna, naknadno ispunjena protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imaoću mjenice, osim ako ju je stekao zlonamjerno ili ako je pri sticanju mjenice postupio s velikom nepažnjom.

Član 19.

(1) Kad indosament sadrži napomenu "vrijednost za naplatu", " za inkaso ", "kao punomoć" ili ma kakvu drugu napomenu koja znači nalog, imalac mjenice može ostvariti sva prava koja iz nje proistjeću, ali mjenicu može indosirati samo kao prenos punomoći.

(2) Mjenični obveznici u slučaju iz stava 1. ovog člana mogu istaći prema imaocu mjenice samo one prigovore koji se mogu istaći prema indosantu.

(3) Nalog sadržan u indosamentu iz stava 1. ovog člana (indosament - punomoć) ne prestaje usljed smrti nalagodavca niti usljed nastupanja njegove poslovne nesposobnosti.

Član 20.

(1) Kad indosament sadrži napomenu "vrijednost za osiguranje", "vrijednost za zalogu" ili ma kakvu drugu napomenu pod kojom se razumijeva zalaganje, imalac mjenice može ostvariti sva prava koja iz nje proistjeću, ali mjenicu može indosirati samo kao prenos punomoći.

(2) Mjenični obveznici u takvom slučaju ne mogu istaći protiv imaoca mjenice prigovore koji imaju osnov u njihovim ličnim odnosima sa indosantom, osim ako je imalac stičući mjenicu svjesno postupio na štetu dužnika.

Član 21.

(1) Indosiranje nakon dospelosti proizvodi isti efekat kao i indosiranje prije dospelosti. Ali indosiranje nakon protesta zbog neisplate ili nakon proteka roka određenog za podizanje takvog protesta proizvodi samo efekat običnog ustupanja.

(2) Dok se ne dokaže protivno, nedatirani indosament smatra se da je učinjen prije proteka roka određenog za dizanje protesta.

IV - AKCEPTIRANJE

Član 22.

Imalac trasirane mjenice, kao i onaj koji je samo drži, može je sve do dospelosti podnijeti na akceptiranje trasatu u mjestu njegovog prebivanja.

Član 23.

(1) U svakoj trasiranoj mjenici trasant može odrediti da se ona podnese na akceptiranje naznačavajući ili ne naznačavajući za to rok.

(2) Trasant može i zabraniti da se mjenica podnese na akceptiranje, osim kad je u pitanju trasirana mjenica plativa kod trećeg lica ili u mjestu različitom od mjesta u kome trasat prebiva, ili kad je u pitanju trasirana mjenica na određeno vrijeme po viđenju.

(3) Trasant može isto tako odrediti da se mjenica ne podnosi na akceptiranje prije određenog vremena.

(4) Svaki indosant može narediti da se trasirana mjenica podnese na akceptiranje, naznačavajući ili ne naznačavajući za to rok, osim kad je trasant u njoj zabranio da se ona podnosi na akceptiranje.

Član 24.

(1) Mjenica trasirana na određeno vrijeme po viđenju mora se podnijeti na akceptiranje u roku od jedne godine od dana izdavanja.

(2) Trasant može ovaj rok skratiti ili odrediti duži.

(3) Te rokove indosanti mogu skratiti.

Član 25.

(1) Trasat može zahtijevati da mu se mjenica podnese još jedanput sutradan nakon prvog podnošenja na akceptiranje. Zainteresirana lica mogu se pozivati na to da ovaj zahtjev nije ispunjen samo onda kad je taj zahtjev zabilježen u protestu.

(2) Imalac mjenice nije dužan da mjenicu koju podnosi na akceptiranje ostavi kod trasata.

Član 26.

(1) Akcept se piše na samoj mjenici. Izražava se riječju “priznajem“, “primljena“, “prihvaćena“ ili kojom drugom riječju koja to isto znači; akcept potpisuje trasat. Kao akcept vrijedi i sam trasatov potpis kad je stavljen na licu mjenice.

(2) Kad je trasirana mjenica plativa na određeno vrijeme po viđenju, ili kad se na osnovu naročite odredbe treba podnijeti na akceptiranje u određenom roku, onda akcept mora biti datiran na dan kada je dat, osim ako imalac mjenice zahtjeva da se datira na dan kada je mjenicu podnio na akceptiranje. Ako se akcept ne datira, imalac mjenice, da bi održao svoja regresna prava protiv indosanata i trasanta, mora taj propust ustanoviti pravodobno podignutim protestom.

Član 27.

(1) Akcept mora biti bezuvjetan, ali ga trasat može ograničiti na jedan dio mjenične svote.

(2) Svako drugo u akceptu sadržano odstupanje od sastojaka mjenice jednako je odbijanju akcepta. Ipak je akceptant obavezan prema sadržini svog akcepta.

Član 28.

(1) Kad je u mjenici trasant kao mjesto plaćanja označio neko mjesto različito od onoga u kome trasat prebiva, ne imenujući lice kod kojeg treba da se izvrši isplata (domicilijat), onda trasat prilikom akceptiranja može označiti to lice. Kad se to ne učini, smatra se da se akceptant obavezao da sam plati u mjestu plaćanja.

(2) Ako je mjenica plativa u mjestu trasatovog prebivanja, ovaj može prilikom akceptiranja označiti adresu u tom mjestu, gdje se isplata ima obaviti (platište).

Član 29.

(1) Akceptom se trasat obavezuje da mjenicu plati po dospelosti.

(2) Ako mjenica ne bude plaćena, njen imalac, pa bio to i sam trasant, ima na osnovu nje pravo na neposrednu tužbu protiv akceptanta za sve što se može zahtijevati prema čl. 49. i 50. ovog zakona.

Član 30.

(1) Smatra se da je trasat odbio akceptiranje mjenice ako je napisani akcept precrtao prije nego što je mjenicu vratio. Dok se ne dokaže protivno, smatra se da je akcept precrtan prije nego što je mjenica vraćena.

(2) Ali, ako je trasat pismeno izvijestio imaoca mjenice ili kojeg potpisnika da je mjenicu akceptirao, on je prema njima obavezan po sadržaju datog akcepta.

V - AVAL

Član 31.

(1) Isplata mjenice može se za cijelu mjeničnu svotu ili za izvjestan njen dio osigurati avalom (mjeničnim jamstvom).

(2) Ovo osiguranje može dati treće lice ili čak i neko od potpisnika mjenice.

Član 32.

(1) Aval se daje na mjenici ili na alonžu i potpisuje ga avalista.

(2) Aval se izražava riječima: "per aval", "kao jamac", "kao poruk" ili ma kojim drugim izrazom koji to isto znači.

(3) Za davanje avala dovoljan je potpis na licu mjenice, osim ako je u pitanju potpis trasata ili trasanta.

(4) Iz avala treba da se vidi za koga je dat. Ako se to ne vidi, vrijedi kao da je dat za trasanta.

Član 33.

(1) Avalista odgovara onako kako odgovora onaj za koga jamči.

(2) Njegova obaveza vrijedi i onda ako je obaveza za koju jamči ništava iz bilo kojeg drugog razloga, osim zbog formalnog nedostatka.

(3) Kad isplati mjenicu, avalista stiče pravo iz mjenice protiv onoga za koga je inače jamčio, kao i protiv onih koji su po ovoj mjenici odgovorni (pravo na regres).

VI - DOSPJELOST

Član 34.

(1) Mjenica se može izdati:

po viđenju,

na određeno vrijeme po viđenju,

na određeno vrijeme od dana izdavanja,

na određeni dan.

(2) Ništave su mjenice u kojima je dospelost drukčije naznačena, kao i mjenice sa više dospelosti.

Član 35.

(1) Mjenica po viđenju plativa je čim se podnese. Ona se mora podnijeti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdavanja. Trasant može ovaj rok skratiti ili odrediti duži. Ove rokove indosanti mogu skratiti.

(2) Trasant može odrediti da mjenica plativa po viđenju ne smije biti podnesena na isplatu prije naznačenog vremena. U takvom slučaju rok za podnošenje počinje teći od tog vremena.

Član 36.

(1) Dospjelost mjenice na određeno vrijeme po viđenju izračunava se bilo prema danu akcepta, bilo prema danu protesta.

(2) Kad protest nije podignut, onda se u pogledu akceptiranja smatra da je nedatirani akcept stavljen posljednjeg dana roka predviđenog za podnošenje na akceptiranje.

Član 37.

(1) Mjenica koja glasi na jedan ili više mjeseci od dana izdavanja ili od viđenja dospijeva odgovarajućeg dana u onom mjesecu kada se ima obaviti isplata. Ako u tom mjesecu nema odgovarajućeg dana, onda mjenica dospijeva posljednjeg dana istog mjeseca.

(2) Ako mjenica glasi na jedan ili više cijelih mjeseci i polovinu mjeseca od dana izdavanja ili od viđenja, onda se najprije računaju cijeli mjeseci.

(3) Ako je dospjelost određena za početak, za polovinu (sredinom januara, sredinom februara itd.) ili za kraj mjeseca, onda se pod tim izrazima razumijevaju prvi, petnaesti ili posljednji dan mjeseca.

(4) Izrazi "osam dana" ili "petnaest dana" ne znače jednu ili dvije sedmice, nego punih osam ili petnaest dana.

(5) Izraz "pola mjeseca" znači rok od petnaest dana.

Član 38.

(1) Kad je mjenica plativa na određeni dan u mjestu u kome ne vrijedi isti kalendar koji vrijedi u mjestu izdanja, onda se smatra da je dan dospelosti po kalendaru koji vrijedi u mjestu plaćanja.

(2) Kad se mjenica plativa na određeno vrijeme od dana izdavanja trasira iz jednog mjesta na neko drugo mjesto i kad u tim mjestima ne vrijede isti kalendari, onda se dan izdavanja dovodi na dan koji mu odgovara u kalendaru koji vrijedi u mjestu plaćanja, pa se prema tome određuje dospjelost.

(3) Rokovi za podnošenje mjenica računaju se prema odredbi stava 2. ovog člana.

(4) Ovi se propisi ne primjenjuju ako neka posebna odredba u mjenici ili bitni sastojci mjenice pokazuju da se namjeravalo nešto drugo.

VII - PLAĆANJE

Član 39.

(1) Mjenica plativa na određeni dan ili na određeno vrijeme, nakon dana izdavanja ili viđenja, mora se podnijeti na isplatu bilo na sam dan plaćanja, bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim.

(2) Kad se mjenica podnese nekoj organizaciji ovlaštenoj za obavljanje platnog prometa (u daljem tekstu: OOPP), smatra se da je podnesena na isplatu.

Član 40.

(1) Prilikom plaćanja mjenice trasat može zahtijevati da mu je imalac preda s potvrdom na mjenici da je plaćena.

(2) Imalac mjenice ne može odbiti djelimičnu isplatu.

(3) U slučaju djelimične isplate trasat može zahtijevati da se ova isplata zabilježi na mjenici i da mu se uz to izda priznanica.

Član 41.

(1) Imalac mjenice ne može se prisiliti da primi isplatu prije dospelosti mjenice.

(2) Trasat koji plaća mjenicu prije dospelosti čini to na svoju opasnost i štetu.

(3) Ko plati mjenicu po dospelosti, pravovaljano je oslobođen obaveze osim ako je to učinio iz zle namjere ili velike nemarnosti. On je dužan da ispita pravilnost niza indosamenata, ali ne i istinitosti potpisa indosanata.

Član 42.

(1) Kad je mjenica plativa u novcu koji nije u kursu u mjestu plaćanja, mjenična svota može se platiti novcem koji je tu u kursu, a po vrijednosti koju ima na dan dospelosti. Ako je dužnik u zakašnjenju, imalac mjenice može, po svom izboru, tražiti da se mjenična svota isplati domaćim novcem po kursu, koji vrijedi bilo na dan dospelosti, bilo na dan isplate.

(2) Vrijednost stranog novca odredit će se po običajima koji vrijede u mjestu plaćanja, ali trasant može odrediti da se svota koju treba platiti obračuna po kursu određenom u mjenici.

(3) Ovi propisi ne primjenjuju se kad je trasant odredio da se isplata izvrši baš u novcu označenom u mjenici (odredba efektivne isplate u stranom novcu).

(4) Propisi iz st. 2. i 3. ovoga člana primjenjuju se ukoliko nisu u suprotnosti s postojećim valutnim i deviznim propisima.

(5) Ako je mjenična svota označena u novcu koji ima isti naziv, ali različitu vrijednost u zemlji u kojoj je mjenica izdata i u onoj gdje je plativa, smatra se da se ima u vidu novac mjesta plaćanja.

Član 43.

Ako se mjenica ne podnese na isplatu u roku koji je označen u članu 39. ovog zakona, svaki dužnik je ovlašten da mjeničnu svotu položi u mjestu plaćanja kod prvostepenog redovnog suda, na trošak, opasnost i štetu imaoća mjenice.

VIII - REGRES ZBOG NEAKCEPTIRANJA I ZBOG NEISPLATE

Član 44.

Imalac mjenice može ostvariti regres protiv indosanta, trasanta i ostalih obveznika:

po dospelosti:

ako mjenica nije plaćena u cijelosti ili djelimično;

i prije dospelosti:

1) ako je akceptiranje odbijeno, bilo potpuno bilo djelimično,

2) ako je prije ili poslije akceptiranja otvoren stečaj odnosno likvidacija nad imovinom trasata, ili ako on obustavi plaćanja, iako ta obustava ne bi bila utvrđena sudskom odlukom, ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspješno,

3) ako je otvoren stečaj odnosno likvidacija nad imovinom trasanta mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje.

Član 45.

(1) Djelimično ili potpuno odbijanje akceptiranja, kao i djelimično ili potpuno odbijanje isplate mora se utvrditi javnom ispravom (protest zbog neakceptiranja ili zbog neisplate).

(2) Protest zbog neakceptiranja mora se podići u rokovima određenim za donošenje na akceptiranje. Ako je, u slučaju predviđenom u članu 25. stav 1. ovog zakona, mjenica bila podnesena prvi put posljednjeg dana roka, protest se može podići još i sutradan.

(3) Protest zbog neisplate mjenice plative na određeni dan ili na određeno vrijeme od dana izdavanja ili od viđenja mora se podići jednog od dva radna dana koji dolaze odmah

za danom plaćanja mjenice. Ako je u pitanju mjenica plativa po viđenju, onda se protest mora podići u skladu sa stavom 1. ovoga člana o podizanju protesta zbog neakceptiranja.

(4) Kad je podignut protest zbog neakceptiranja, onda nije potrebno mjenicu podnijeti na isplatu niti podići protest zbog neisplate.

(5) Ako prije ili nakon akceptiranja trasat obustavi plaćanje ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspješno, imalac mjenice može vršiti regres tek pošto podnese trasatu mjenicu na isplatu i pošto protest bude podignut.

(6) U slučaju otvaranja stečaja, odnosno likvidacije nad imovinom trasanta, prije ili nakon akceptiranja, kao i u slučaju stečaja odnosno likvidacije nad imovinom trasata mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje, imalac mjenice može ostvariti regres kad podnese potvrdu suda da je otvoren stečaj odnosno podnijeta prijava o pokretanju postupka likvidacije.

Član 46.

(1) O odbijanju akceptiranja ili isplate imalac mjenice mora obavijestiti svog indosanta i trasanta u roku od četiri radna dana nakon protesta, ili nakon dana podnošenja mjenice ako u njoj postoji odredba "bez troškova". Ako je protest zamijenjen prema odredbi člana 79. ovog zakona, rok se računa od dana unošenja izjave o odbijanju u registar protesta.

(2) Svaki indosant mora u roku od dva radna dana nakon dana primljene obavijesti saopćiti obavijest indosantu koji mu prethodi, naznačujući imena i adrese onih koji su dali prijašnje obavijesti i tako redom sve do trasanta.

(3) Kad se u smislu st. 1. i 2. ovog člana daje obavijest kojem potpisniku mjenice, mora se, u roku koji za ovog potpisnika vrijedi, poslati takva ista obavijest i njegovom avalisti.

(4) Ako koji od indosanata nije označio svoju adresu ili ju je označio nečitljivo, dovoljno je da se obavijest pošalje indosantu koji mu prethodi.

(5) Obavijest se može dati u ma kakvom obliku, pa i jednostavnim vraćanjem mjenice.

(6) Ko daje obavijest dužan je dokazati da je to učinio u propisanom roku. Smatra se da je pravodobno postupljeno i kad je pismo kojim se obavijest daje predato pošti u propisanom roku.

(7) Ko ne da obavijest u propisanom roku, ne gubi zbog toga svoja mjenična prava, ali za štetu koja nastane zbog njegovog propuštanja odgovara do visine mjenične svote.

Član 47.

(1) Trasant, indosant ili avalista može odredbom "bez troškova", "bez protesta" ili ma kakvom drugom odgovarajućom odredbom, napisanom i potpisanom na mjenici,

osloboditi njenog imaoaca obaveze da radi ostvarenja regresa podiže protest zbog neakceptiranja ili neisplate.

(2) Ova odredba ne oslobađa imaoaca mjenice ni od podnošenja mjenice u propisanim rokovima ni od pravodobnog davanja obavijesti. Prekoračenje rokova dokazuje onaj koji to ističe protiv imaoaca mjenice.

(3) Odredba koju je trasant napisao djeluje prema svim potpisnicima; ona koju je napisao indosant ili avalista djeluje samo prema onome koji ju je stavio. Ako imalac mjenice protivno odredbi koju je napisao trasant podigne protest, sam će snositi protestne troškove. Kad odredba potječe od indosanta ili avaliste, troškovi protesta, ako je podignut, mogu se naplatiti od svih potpisnika.

Član 48.

(1) Svi oni koji su mjenicu trasirali, akceptirali, indosirali ili avalirali odgovaraju solidarno imaoacu mjenice.

(2) Imalac mjenice ima pravo postupiti protiv svih tih lica bilo pojedinačno, bilo protiv više njih, bilo protiv svih zajedno; pritom nije dužan da se drži reda kojim su se oni obavezali.

(3) Isto pravo pripada svakom potpisniku mjenice koji ju je iskupio.

(4) Postavljanje zahtjeva protiv jednog od obveznika ne sprječava da se postupi protiv ostalih, iako bi oni dolazili iza onog protiv kojeg je prvo postupljeno.

Član 49.

(1) Imalac mjenice može zahtijevati od onoga protiv kojeg ostvaruje regres:

1) iznos za koji mjenica nije akceptirana ili isplaćena kao i kamate ako su bile u mjenici određene,

2) zateznu kamatu obračunatu u skladu s propisom kojim se uređuje visina stope zatezne kamate,

3) troškove protesta, poslanih izvještaja, kao i ostale troškove.

(2) Ako se regres traži prije dospelosti, od mjenične svote odbija se eskont po stopi koju određuje Evropska centralna banka u Frankfurtu, a koja važi na dan regresa.

Član 50.

Ko je iskupio mjenicu, može zahtijevati od onih koji njemu odgovaraju:

- 1) cjelokupnu svotu koju je isplatio,
- 2) kamatu u visini eskontne stope koju utvrđuje Evropska centralna banka iz Frankfurta na tu svotu, računajući od dana kada je iskupljena svota mjenice isplativa,
- 3) troškove koje je imao.

Član 51.

(1) Svaki obveznik protiv kojeg se ostvaruje ili protiv kojeg se može ostvarivati regres ovlašten je, kada isplati regresnu svotu, zahtijevati da mu se preda mjenica zajedno sa protestom i računom na kome je potvrđena isplata.

(2) Svaki indosant koji je iskupio mjenicu može precrtati svoj indosament i indosamente indosanata koji iza njega dolaze.

Član 52.

(1) Kad se ostvaruje regres zbog djelimičnog akceptiranja, onda onaj koji je isplatio dio svote za koji mjenica nije bila akceptirana može zahtijevati da se ta isplata zabilježi na mjenici i da mu se o tome izda priznanica. Imalac mjenice dužan je da mu izda prepis mjenice, s potvrdom da je vjeran originalu, kao i protest radi ostvarenja daljnjeg regresa.

Član 53.

(1) Svako ko ima pravo da ostvari regres može, ukoliko nije protivno ugovoreno, da se naplati pomoću nove mjenice trasirane po viđenju na jedno od lica njemu odgovornih i plative u mjestu prebivanja tog lica (povratna mjenica).

(2) Povratna mjenica obuhvata, osim iznosa označenih u čl. 49. i 50. ovog zakona, još i naknadu za posredovanje, kao i pristojbu za povratnu mjenicu.

(3) Ako povratnu mjenicu trasira imalac, mjenična svota se određuje po kursu koji ima mjenica po viđenju, trasirana iz mjesta plaćanja prvobitne mjenice na mjesto prebivanja obveznika na koga se vuče. Ako povratnu mjenicu trasira indosant, mjenična svota se određuje po kursu koji ima mjenica po viđenju, trasirana iz mjesta prebivanja trasanta povratne mjenice na mjesto prebivanja obveznika.

Član 54.

(1) Sa protekom rokova:

za podnošenje mjenica po viđenju ili na određeno vrijeme po viđenju,

za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili zbog neisplate,

za podnošenje na isplatu mjenice koja sadrži odredbu "bez troškova",

imalac mjenice gubi svoja prava protiv indosanta, protiv trasanta i protiv ostalih obveznika izuzev akceptanta.

(2) Ako se mjenica ne podnese na akceptiranje u roku koji je trasant odredio, imalac mjenice gubi pravo na regres i zbog neisplate i zbog neakceptiranja, osim ako iz sadržaja odredbe ne proizilazi da se trasant samo htio osloboditi odgovornosti za akceptiranje.

(3) Ako je rok za podnošenje određen u nekom indosamentu, onda se time može poslužiti samo indosant koji je indosament napisao.

Član 55.

(1) Kad se u predviđenim rokovima mjenica ne može podnijeti ili protest podignuti zbog nesavladive prepreke (zakonski propisi neke države ili koji drugi slučaj više sile), onda se ti rokovi produžuju.

(2) Imalac mjenice dužan je o slučaju više sile bez odlaganja obavijestiti svog indosanta i tu obavijest, uz datum i svoj potpis, zabilježiti na mjenici ili na alonžu; za ostalo vrijede propisi iz člana 46. ovog zakona.

(3) Kad viša sila prestane, imalac mjenice mora bez odlaganja podnijeti mjenicu na akceptiranje ili na isplatu i, ako treba, podignuti protest.

(4) Ako viša sila traje duže od trideset dana nakon dospelosti, za ostvarenje regresa nije potrebno ni podnošenje ni protestiranje mjenice.

(5) Kod mjenice po viđenju i na određeno vrijeme po viđenju, rok od trideset dana teče od dana kojeg je imalac mjenice obavijestio svog indosanta o višoj sili, iako to učini i prije protoka rokova za podnošenje; kod mjenica na određeno vrijeme po viđenju rok od trideset dana povećava se tim vremenom po viđenju označenim u mjenici.

(6) Ne smatraju se kao slučajevi više sile one prepreke koje su čisto lične za imaoca mjenice ili za onoga kome je on povjerio da mjenicu podnese ili da protest podigne.

IX - INTERVENCIJA

Član 56.

(1) Trasant, indosant ili avalista mogu u mjenici naznačiti lice koje će po potrebi akceptirati ili platiti (intervenijent).

(2) Intervenijent može mjenicu, pod niže propisanim uvjetima, akceptirati ili platiti za moga obveznika protiv koga se može ostvariti regres.

(3) Intervenijent može biti treće lice, pa i trasat ili ma ko od obavezanih po mjenici, izuzimajući akceptanta.

(4) Intervenijent je dužan u roku od dva radna dana obavijestiti o svojoj intervenciji onoga za koga je posredovao. Ako prekorači ovaj rok, odgovara do visine mjenične svote za štetu koja nastane usljed tog prekoračenja.

Član 57.

(1) Akceptiranje intervencijom može se obavljati kad god je prije dospjelosti mjenice njen imalac ovlašten na regres po mjenici koja se može podnijeti na akceptiranje.

(2) Kad je na mjenici naznačeno neko lice da mjenicu po potrebi akceptira ili da je po potrebi u mjestu plaćanja isplati, imalac takve mjenice ne može prije dospjelosti ostvariti svoje pravo na regres protiv onog koji je stavio tu oznaku, kao ni protiv potpisnika koji iza njega dolaze, osim kad je mjenicu podnio naznačenom licu i podigao protest, pošto je ono odbilo akceptiranje.

(3) U ostalim slučajevima imalac može odbiti akceptiranje intervencijom. Ali ako ga dopusti, gubi regres koji mu prije dospjelosti pripada protiv onoga za kog je dat akcept, kao i protiv potpisnika koji za ovim dolaze.

Član 58.

Akcept intervencijom bilježi se na mjenici; njega potpisuje intervenijent. U njemu se naznačuje za koga je dat; ako se to ne naznači, smatra se da je dat za trasanta.

Član 59.

(1) Intervenijent, kad akceptira mjenicu, odgovara prema njenom imaoocu i prema indosantima koji dolaze za dužnikom za koga je intervenisao onako kako tom dužniku odgovara.

(2) Iako je mjenica intervencijom akceptirana, onaj za koga je to učinjeno, a tako isto i oni koji njemu odgovaraju, mogu, kad isplate iznos označen u članu 49. ovog zakona, zahtijevati od imaooca da preda mjenicu zajedno sa protestom, ako je protest bio opravdan, kao i računom na kome je potvrđena isplata.

Član 60.

(1) Isplata intervencijom može se obavljati u svim slučajevima u kojima je, bilo po dospjelosti, bilo prije dospjelosti, imalac mjenice stekao pravo na regres.

(2) Isplata intervencijom obuhvaća cjelokupnu svotu koju bi inače imao namiriti onaj za koga se interveniše.

(3) Ona se mora obaviti najkasnije sutradan po posljednjem danu dopuštenom za podizanje protesta zbog neisplate.

Član 61.

(1) Ako su mjenicu akceptirali intervenijenti koji imaju svoje mjesto prebivanja u mjestu plaćanja, ili ako su u mjenici označena, da je po potrebi plate, lica koja u tom mjestu imaju svoje mjesto prebivanja, imalac mjenice dužan je ovu podnijeti svim tim licima i, ako je potrebno, podignuti protest zbog neisplate najkasnije sutradan po posljednjem danu dopuštenom za podizanje protesta.

(2) Ako se protest ne podigne u tom roku, ispadaju iz obaveze: onaj koji je naznačio adresu po potrebi ili za koga je intervencijom mjenica bila akceptirana, a tako isto i indosanti koji za njim dolaze.

Član 62.

Imalac mjenice koji odbije isplatu intervencijom gubi regres protiv onih koji bi tom isplatom bili oslobođeni.

Član 63.

(1) Isplata intervencijom mora se potvrditi izjavom o namirenju stavljenom na mjenici s naznakom onoga za koga je plaćeno. Ako se to lice ne naznači, smatra se da je plaćeno za trasanta.

(2) Mjenica i protest, ako je podignut, predaju se intervenijentu-platiocu.

Član 64.

(1) Intervenijent - platilac stiče prava koja proizlaze iz mjenice protiv onoga za koga je platio i protiv onih koji su ovome po mjenici obavezni. Ali on ne može mjenicu dalje indosirati.

(2) Indosanti koji dolaze poslije potpisnika za koga je plaćeno oslobođeni su obaveze.

(3) Kad više intervenijenata ponude isplatu, prioritet ima onaj koji oslobađa najviše obveznika. Ako, znajući za to, intervenijent postupi protivno ovom pravilu, gubi regres protiv onih koji bi bili oslobođeni.

X - UMNOŽAVANJE I PREPISI

Član 65.

(1) Trasirana mjenica može se izdati u dva ili više istovjetnih primjeraka.

(2) Ovi primjerci moraju biti u svom slogu označeni tekućim brojem i, ako se to ne učini, svaki primjerak smatra se kao posebna mjenica.

(3) Svaki imalac mjenice u kojoj nije naznačeno da je vučena samo u jednom primjerku, može tražiti da mu se o njegovom trošku izda još jedna ili više primjeraka. Radi toga se treba obratiti svom neposrednom indosantu, koji je dužan da ga u tom pogledu pomogne kod svoga indosanta i tako redom sve do trasanta. Indosanti su dužni ponoviti svoje indosamente na novim primjercima.

Član 66.

(1) Isplata jednog od mjeničnih primjeraka oslobađa obaveze i po svim drugim primjercima iako u mjenici i ne stajalo da se isplatom po jednom primjerku poništi vrijednost i ostalih primjeraka. Trasat ostaje obavezan po svakom akceptiranom primjerku koji mu ne bude vraćen.

(2) Indosant koji je prenio primjerke na razna lica kao i svi sljedeći indosanti odgovorni su po svim nevrćenim primjercima koji nose njihov potpis.

Član 67.

(1) Ko pošalje jedan primjerak na akceptiranje, dužan je na ostalim primjercima naznačiti ime lica kod kojeg se taj primjerak nalazi. Ovo je lice dužno da ga preda zakonitom imaocu ma kog drugog primjerka.

(2) Ako to lice odbije da to učini, zakoniti imalac ovog drugog primjerka može ostvariti regres tek kada protestom utvrdi:

1) da mu na njegovo zahtijevanje nije predat primjerak poslat na akceptiranje,

2) da se ni po jednom drugom primjerku nije mogao dobiti akcept ili isplata.

Član 68.

(1) Svaki imalac mjenice ima pravo da načini od nje prepise.

(2) Prepis mora sadržavati tačno prepisanu izvornu mjenicu s indosamentima i svim drugim odredbama koje se na njoj nalaze. U prepisu se mora naznačiti gdje se završava.

(3) Prepis se može indosirati i avalirati na isti način i s istim efektom kao i izvorna mjenica.

Član 69.

(1) U prepisu se mora označiti lice kod kojeg se nalazi izvorna mjenica. Prepis u kome to nije učinjeno nema mjeničnopravne vrijednosti.

(2) Lice kod kojeg se izvorna mjenica nalazi dužno je predati mjenicu zakonitom imaocu prepisa. Ako ono to odbije, imalac prepisa može ostvariti regres protiv onih koji su indosirali ili avalirali prepis tek pošto utvrdi protestom da mu na njegov zahtjev nije predana izvorna mjenica.

(3) Ako izvorna isprava nakon posljednjeg indosamenta stavljenog prije nego što je načinjen prepis sadrži oznaku "počev odavde indosament vrijedi samo na prepisu" ili ma kakvu drugu oznaku koja to isto znači, ništav je svaki indosament koji bi iza toga bio stavljen na izvornu mjenicu.

XI - PREINAČENJE MJENICE

Član 70.

Ako je slog neke mjenice preinačen, oni koji su mjenicu potpisali poslije tog preinačenja odgovaraju prema preinačenom slogu, a prijašnji potpisnici odgovaraju prema prvobitnom slogu.

XII - PROTEST

Član 71.

Protest se podiže kod mjesnog nadležnog suda za lice protiv koga se podiže protest.

Član 72.

(1) Kada se podiže protest, mjesno nadležni sud u smislu odredbe člana 108. ovog zakona podnosi mjenicu onome protiv koga se protest traži i poziva ga da izvrši zahtijevanu radnju.

(2) Ako se traženo lice ne nađe u svom poslovnom uredu, kad ga ima, odnosno u stanu kad poslovnog ureda nema, ili ako se nađe, ali mu se zahtjev ne može saopćiti ma iz kojeg uzroka, protestno tijelo nije dužno ponoviti protestni postupak.

(3) Smatra se da je dokazano da se poslovni lokal ili stan nisu mogli pronaći samo onda ako je u protestu zabilježeno da se protestno tijelo bezuspješno raspitivalo o tome kod nadležnog općinskog tijela uprave.

(4) Ako protestno tijelo ne bi bilo dovoljno brižljivo u raspitivanju za poslovni ured ili stan, protest je ipak valjan, ali se tijelo time ne oslobađa od odgovornosti za štetu.

Član 73.

(1) Protest mora sadržavati:

- 1) prepis protestirane mjenice odnosno protestiranog mjeničnog prepisa, kao i svih izjava odnosno napomena na njima; ako se protest podiže po mjenici izdatoj na stranom jeziku, onda se mora priložiti i prevod mjenice, sa ovjerovljenjem onog koji protest podiže;
- 2) ime ili firmu lica po čijem se zahtjevu i protiv koga se protest podiže;
- 3) potvrdu da traženo lice nije izvršilo radnju koja se na osnovu mjenice od njega zahtijeva ili da ga protestno tijelo nije moglo naći u njegovom poslovnom uredu ili stanu ili, ako ga je i našlo, da mu iz bilo kojeg uzroka nije moglo priopćiti zahtjev;
- 4) mjesto, dan, mjesec, godinu i sat kad je, i lokal gdje je poduzet ili bezuspješno pokušao protestni postupak;
- 5) datum protesta, broj pod kojim je zaveden u registar protesta, službeni potpis protestnog tijela kao i pečat.

(2) Onaj dio mjenice ili prepis koji se ne može pročitati, protestno tijelo označit će u protestu kao nečitljiv.

(3) Ako traženo lice obrazloži odbijanje radnje ili ako tražitelj postavi zahtjev prema članu 25. stav 1. ovog zakona, treba i to zabilježiti u protest.

Član 74.

Kad se na osnovu iste mjenice zahtijeva više radnji ili kad se ista radnja zahtijeva od više lica, umjesto više protesta može se podići samo jedan protest.

Član 75.

(1) Propuštena radnja zbog koje je protest tražen može se izvršiti i u ruke odnosno u prisustvu protestnog tijela (član 71.). Suprotna odredba ili uput koji bi se tome protivio, nema vrijednosti prema licu koje ima izvršiti radnju.

(2) U slučaju isplate mjeničnog duga protestno tijelo potvrđuje tu isplatu na mjenici i predaje licu koje je izvršilo isplatu.

(3) Ako mjenični dužnik isplati jedan dio mjenične svote, to će se zabilježiti na izvornoj mjenici i u protestu i o tome platiocu izdati priznanicu na prepisu protestirane mjenice.

Član 76.

Ako mjenični obveznik isplati mjeničnu svotu, ali odbije isplatu protestnih troškova, ova će se okolnost utvrditi protestom, a sama mjenica predati platiocu. Naknada protestnih troškova traži se na osnovu ovog protesta.

Član 77.

Isprava o protestu mora se bez odlaganja predati imaocu mjenice ili licu koje je u njegovo ime podnijelo mjenicu na protest.

Član 78.

(1) Protestno tijelo dužno je cijelu sadržinu podignutih protesta zavoditi redom, po njihovom datumu i broju, u protestnom registru.

(2) Oblik i način vođenja protestnog registra propisat će federalni ministar pravde.

(3) Na osnovu protestnog registra, protestno tijelo izdaje licima zainteresovanim po dotičnoj mjenici ovjerene prepise protesta uz naplatu takse.

Član 79.

(1) Ako trasant u slogu mjenice ne zahtijeva da protest bude u obliku javne isprave, protest zbog neakceptiranja ili neisplate može po pristanku imaoca mjenice, biti zamijenjen pismenom izjavom na mjenici onog lica od kojeg je zahtijevana radnja (trasat, akceptant, domicilij, adresat po potrebi ili interve- nijent). Izjava ovih lica mora biti datirana, potpisana i u protestnom roku unesena u registar protesta, o čemu protestno tijelo stavlja potvrdu na protestiranoj mjenici ili alonžu.

(2) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine utvrđuje do koje mjenične svote protestno tijelo može umjesto protesta po prethodnim odredbama (čl. 71. do 79. stav1.) preporučenim pismom dostaviti prepis mjenice svim mjeničnim dužnicima, s napomenom da je mjenica protestirana. O tome se, na zahtjev, izdaje potvrda, koja se upisuje u protestnom roku u registar protesta. U takvom slučaju otpada obavijest po članu 46. ovog zakona.

XIII - ZASTARA

Član 80.

(1) Svi mjeničnopravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za tri godine, računajući od dospelosti.

(2) Mjeničnopravni zahtjevi imaoca mjenice protiv indosanta i protiv trasanta zastarijevaju za godinu dana, računajući od dana pravodobno podignutog protesta, a ako se u mjenici nalazi odredba "bez troškova", onda od dospelosti.

(3) Mjeničnopravni zahtjevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastarijevaju za šest mjeseci, računajući od dana kad je indosant mjenicu iskupio ili od dana kad je protiv njega kod suda postupljeno.

Član 81.

Zastara se prekida podnošenjem tužbe sudu. Sa tužbom se izjednačavaju: prijava mjeničnog potraživanja u stečaju odnosno likvidaciji, ostvarivanje mjeničnopravnih zahtjeva u toku parnice, pozivanje u zaštitu, obavijest kojom tuženi obavještava svog prethodnika da je protiv njega podnesena regresna tužba. Obavijest se saopćava preko suda ili neposredno preporučenim pismom, u kom se slučaju dan kada je pismo predato pošti uzima kao dan saopćenja.

Član 82.

Prekinuta zastara počinje ponovo teći:

- 1) u slučaju podnošenja tužbe i u slučaju ostvarivanja zahtjeva u toku parnice, od dana posljednje parnične radnje, ako se ni u jednom ni u drugom slučaju parnica ne nastavi,
- 2) u slučaju prijave u stečaju odnosno likvidaciji, od dana svršetka stečajnog postupka, a u slučaju kad se u stečaju odnosno likvidaciji ospori prijavljano potraživanje, od dana osporenja,
- 3) u slučaju pozivanja u zaštitu i saopćenja o podnesenoj tužbi, od dana kad se parnica pravomoćno završi.

Član 83.

Ako je povjerilac u toku posljednja tri mjeseca prije isteka roka zastare usljed prestanka sudskog rada ili usljed vojne službe u ratu ili usljed više sile (član 55.) bio spriječen u ostvarivanju svojih mjeničnih prava, zastara ne teče dok traje ta spriječenost. Zastara također ne teče dok traje stečaj nad imovinom povjerioca. Kad prestanu ove prepreke, zastara se ne može završiti prije trideset dana, ukoliko bi njen rok istjecao prije tog vremena.

Član 84.

(1) Ako parnično nesposobno lice, ma u kom trenutku u toku posljednja tri mjeseca roka zastare, nema zastupnika, onda se zastara koja protiv njega teče ne može završiti prije proteka tri mjeseca od trenutka kad je to lice postalo parnično sposobno ili je dobilo zastupnika. To isto vrijedi i za slučaj da zastupnik izgubi parničnu sposobnost ili da između njega i parnično nesposobnog lica postoji sukob interesa u pogledu podignute tužbe ili tužbe koja bi se imala podići.

(2) Zastara jednog mjeničnog potraživanja koja čini dio ostavine ili koja pada na teret takve ostavine ne može se završiti prije proteka šest mjeseci nakon smrti pokojnika.

Član 85.

Prekid i obustava zastare djeluje samo prema onome prema kome je nastao uzrok za prekid odnosno obustavu.

Član 86.

Uzroci prekida i obustava zastare inozemnog prava djeluju, u smislu ovog zakona, ukoliko odgovaraju uzrocima navedenim u prethodnim članovima.

XIV - NEOPRAVDANO OBOGAĆENJE

Član 87.

(1) Trasant, akceptant i indosant čije su mjenične obaveze utrnule usljed zastare ili usljed toga što su propuštene radnje propisane radi održanja mjeničnih prava odgovaraju imaocu mjenice, ako su se na njegovu štetu neopravdano obogatili. Ostali mjenični obveznici oslobođeni su ove odgovornosti.

(2) Imovinski zahtjev koji se zasniva na odgovornosti zbog neopravdanog obogaćenja može se ostvariti i na osnovu sudske odluke o amortizaciji nastale mjenice.

(3) Odgovornost zbog neopravdanog obogaćenja zastarijeva za tri godine; u svemu ostalom na ovu zastaru primjenjuju se odredbe Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 13/93 i 13/94).

XV - PRAVO ZALOGA I PRIDRŽAJA

Član 88.

(1) Kada radi osiguranja mjeničnog potraživanja imalac mjenice, na osnovu pismene izjave, primi u zalog kakvu pokretnu stvar ili potraživanje, a dužnik ne ispuni na vrijeme svoju mjeničnu obavezu, onda imalac mjenice ima pravo namiriti se iz zalogu, ne podižući tužbu protiv zalagaoca.

(2) U tu svrhu imalac mjenice može:

1) na osnovu mjenice i isprave o zalaganju zahtijevati od suda, nadležnog bilo za njega bilo za zalagaoca, prodaju zalogu; sud određuje javnu prodaju ne saslušavši zalagaoca; time se ne otklanja odgovornost imaoca mjenice za zloupotrebu založnog prava,

2) založene mjenice ili druga potraživanja naplatiti i od dobivenog novca namiriti se; ili založena potraživanja zadržati za sebe do iznosa svog potraživanja.

(3) Sva ova prava pripadaju imaocu mjenice i u slučaju kad zalagalac padne pod stečaj odnosno kad se otvori postupak likvidacije.

(4) Kako o namjeravanoj tako i o izvršenoj prodaji ili zadržavanju zaloga imalac mjenice mora, po mogućnosti bez odlaganja, obavijestiti dužnika, kao i zalagaoca ako je taj treće lice.

(5) Imalac mjenice je dužan, ako se potpuno namirio za svoje potraživanje, predati zalagaocu, odnosno u njegovu stečajnu masu izvornu mjenicu, kao i dobiveni višak. Djelimično namirenje mora se zabilježiti na mjenici.

Član 89.

(1) Sticanjem prava na tužbu ili na regres imalac mjenice stiče i pravo pridržaja nad dužnikovim novcem, pokretninama i vrijednosnim papirima koji su zakonitim putem došli u njegove ruke ili kojima može raspolagati. No pravo pridržaja nad spomenutim predmetima ne može se ostvariti ako su dužnik ili treće lice, prilikom uručenja ili prije toga, stavili do znanja imaocu mjenice da se predmeti daju u naročitu svrhu.

(2) Imalac mjenice može se poslužiti pravom pridržaja i prije nego što mu je potraživanje dospjelo, ako je dužnik pao pod stečaj odnosno kad se otvori postupak likvidacije, ili ako je izvršenje novčanog duga iz njegove imovine ostalo bezuspješno ili ako je dužnik trgovac koji je obustavio svoja plaćanja. U ovim slučajevima ni stavljanje do znanja da se predmeti daju u naročitu svrhu ne isključuju ostvarenje prava pridržaja, ako su dotični predmeti došli u ruke imaoca mjenice ili u njegovu vlast raspolaganja prije nego što su nastupile prethodno navedene okolnosti ili prije nego što je on za njih saznao.

Član 90.

(1) Imalac mjenice mora, po mogućnosti bez odlaganja, obavijestiti dužnika o vršenju prava pridržaja.

(2) Ukoliko se strane drukčije ne sporazume, pravo pridržaja imaoca mjenice prestaje ako se njegovo potraživanje dovoljno osigura depozitom u novcu ili u vrijednosnim papirima.

Član 91.

Pravo pridržaja ima isti efekat kao i pravo zaloga po članu 88. ovog zakona. Imalac mjenice, po pismenom pristanku dužnika ili na osnovu pravomoćne presude suda nadležnog bilo za pridržnika bilo za dužnika kojom je priznato pravo pridržaja, može:

- 1) pridržani gotov novac upotrijebiti za namirenje svog potraživanja,
- 2) sa pridržanim drugim predmetima postupati u smislu člana 88. ovog zakona.

XVI - AMORTIZACIJA MJENICE

Član 92.

(1) Onaj kome je nestala mjenica može nadležnom sudu mjesta plaćanja predložiti da je amortizira.

(2) U prijedlogu se mora iznijeti glavni sadržaj nestale mjenice i učiniti vjerovatnim da je predlagač tu mjenicu imao ili da mu na osnovu nje pripada neko pravo.

(3) Ako sud utvrdi da su podneseni podaci dovoljni, izdat će oglas, u kome će izložiti glavni sadržaj nestale mjenice s pozivom da je onaj kod koga se nalazi pokaže sudu u roku od 60 dana, jer će je inače sud, po proteku ovog roka, oglasiti za poništenu.

(4) Ovaj oglas objavit će se u “ Službenim novinama Federacije BiH“.

(5) Ako je dan plaćanja već dospio, rok za pokazivanje teče od dana oglasa, a ako dan plaćanja dolazi tek kasnije, onda od protoka ovog dana. Ako mjenici po viđenju ili na određeno vrijeme po viđenju rok za podnošenje nije protekao, onda rok za pokazivanje nestale mjenice teče od posljednjeg dana roka određenog za podnošenje na viđenje.

(6) O ovome oglasu sud će obavijestiti predlagača i sva u mjenici imenovana lica.

Član 93.

(1) Predlagač amortizacije mora, da bi zadržao regres protiv trasanta neakceptirane mjenice, kao i protiv trasanta koji je zabranio podnošenje mjenice na akceptiranje, u toku roka određenog za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili neisplate i u za to određenom mjestu podići protest podnoseći glavni sadržaj nestale mjenice. Protest zamjenjuje podnošenje mjenice na akceptiranje ili na isplatu i podizanje odnosnih protesta. Naknada troškova za ovaj protest ne može se tražiti.

(2) Na osnovu sudske odluke kojom se određuje postupak za amortizaciju predlagač može, ako drukčije nije ugovorio, iza dospelosti nestale mjenice, tražiti da akceptant, a u slučaju stava 1. ovog člana trasant, položi mjeničnu svotu sudu u skladu sa odredbama člana 43. ovog zakona. Takvom traženju nema mjesta ako onaj od koga se traži polaganje mjenične svote dokaže da predlagač nije imao pravo tražiti amortizaciju.

Član 94.

(1) Ako se mjenica u toku roka određenog u oglasu ne podnese, onda sud oglašava nestalu mjenicu za amortizaciju i o tome izvješćuje akceptanta, odnosno trasanta neakceptirane mjenice ili trasanta koji je zabranio podnošenje mjenice na akceptiranje, stavljajući mu do znanja da mjeničnu svotu može isplatiti predlagaču amortizacije. Sud će o amortizaciji mjenice obavijestiti predlagača, kao i sva u mjenici imenovana lica.

(2) Na osnovu amortizovane mjenice ne mogu se ostvarivati nikakva mjenična prava.

(3) Na osnovu odluke o amortizaciji predlagač može protiv akceptanta, u slučaju člana 93. stav 1. ovog zakona, protiv trasanta ostvariti svoja mjenična prava kao da ima neamortizovanu mjenicu. Ali ti mjenični dužnici neće biti obavezni da izvrše isplatu ako dokažu da je predlagač bespravno dobio odluku o amortizaciji.

Član 95.

Ako se u roku koji je oglasom određen pojavi onaj kod koga se nalazi mjenica za koju je amortizacija tražena, sud će, pošto je mjenica pokazana predlagaču i pošto sasluša zainteresirana lica, obustaviti daljnji postupak.

XVII - SUKOBI ZAKONA

Član 96.

(1) Sposobnost lica da se mjenično obaveže određuje zakon mjesta gdje su obaveze primljene.

(2) Lice koje bi prema zakonu označenom u stavu 1. ovog člana bilo mjenično-pravno nesposobno ipak je pravovaljano obavezano ako je potpis dalo na teritoriji države po čijim bi zakonima imalo mjeničnopravnu sposobnost.

Član 97.

1) Ako primljene mjenične obaveze nisu pravovaljane prema propisima države na čijem su području te obaveze primljene, ali odgovaraju zakonu zemlje gdje je neka kasnija obaveza primljena, onda okolnost da su prijašnje obaveze u pogledu oblika nepravilne ne oduzima pravovaljanost tim kasnijim obavezama.

2) Mjenične obaveze između naših državljana primljene u inozemstvu, ako odgovaraju odredbama ovog zakona, pravovaljane su mada ne odgovaraju zakonu mjesta gdje su nastale.

XVIII - OSTALE ODREDBE

Član 98.

Mjenično se može obavezati svako lice koje se prema propisima građanskog ili privrednog zakonodavstva može ugovorom obavezati.

Član 99.

(1) Nepismeno lice ili lice koje ne može pisati mjenično se obavezuje kad na mjenici ili alonžu stavi rukoznak koji sud ovjeri. Štambilj, žig i pečat smatraju se kao rukoznak.

(2) Mjениčna obaveza može se primiti za nepismeno lice samo na osnovu punomoći koju je to lice izdalo i sud ovjerio. Ovim se ne mijenjaju zakonske odredbe o potpisivanju pod trgovačkom firmom.

(3) U sudsku ovjeru službeno lice mora staviti: da lično ili preko privedenih svjedoka poznaje lice koje se hoće mjениčno obavezati ili izdati punomoć, zatim da je spomenutom licu pročitana izjava kojom se mjениčno obavezuje ili kojem daje punomoć i da je ono potvrdilo da odgovara njegovoj volji. Ovjera mora imati službeni broj, pečat i potpis službenog lica.

Član 100.

Potpis slijepih lica na mjениci vrijedi samo onda kad ga sud ovjeri na način propisan u prethodnom članu. To isto vrijedi i za punomoć izdatu radi mjениčnog zaduženja.

Član 101.

(1) Ako mjениca dospijeva na praznik, njena se isplata može zahtijevati tek sljedećeg radnog dana. Tako isto i sve druge radnje koje se tiču mjениce, naročito podnošenje na akceptiranje i protest, mogu se poduzeti samo radnim danom.

(2) Kad se koja od tih radnji mora obaviti u izvjesnom roku, čiji je posljednji dan praznik, tada se taj rok produžava do prvog radnog dana koji dolazi odmah po proteku roka. Praznični dani u toku roka ubrajaju se pri izračunavanju roka.

(3) Pod praznikom, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se nedjelja i državni praznici i praznici ustanovljeni zakonom koji važi u mjestu plaćanja mjениce.

Član 102.

(1) Ni u zakonske rokove ni u rokove određene u mjениci ne ubraja se dan od koga oni polaze.

(2) Nikakvi dani počeka, ni zakonski ni sudski, nisu dopušteni.

Član 103.

(1) Podnošenje mjениce na akceptiranje ili na isplatu i sve druge radnje koje se po ovom zakonu imaju preduzimati radi ostvarenja ili održavanja mjениčnih prava moraju se preduzeti u poslovnom uredu i u vrijeme određeno kao poslovno od nadležnog tijela. Ako se ured ne može pronaći ili ako se iz mjениce ne vidi da traženo lice ima poslovni ured, onda se mora tražiti u stanu.

(2) U slučaju iz člana 28. stav 2. ovog zakona mjениca se podnosi na isplatu u uredu ili kod lica kojeg je trasat označio.

(3) Radnja se može obaviti i izvan ureda, stana ili poslovnog vremena, ako na to pristane lice prema kojem se vrši.

Član 104.

Za sporove koji se pokreću na osnovu tužbe imaoca mjenice protiv njenih potpisnika nadležan je i sud na čijem se području nalazi mjesto plaćanja.

Član 105.

Ako je na osnovu presude, odnosno isplatnog naloga izdatog po jednoj mjenici protiv izvjesnih mjeničnih potpisnika neki od njih obavio naloženo plaćanje (iskupio mjenicu), onda je ta presuda, odnosno isplatni nalog po kome je osuđeni potpisnik postupio, zajedno s potvrdom i računom na kome je potvrđena isplata, kao i protestom ako ga je trebalo podići, dovoljna izvorna isprava za ostvarivanje njegovih regresnih prava protiv njemu odgovornih mjeničnih dužnika koji su obuhvaćeni tom istom presudom odnosno isplatnim nalogom.

XIX - VLASTITA MJENICA

Član 106.

Vlastita mjenica sadrži:

- 1) oznaku da je mjenica unesena u sam slog isprave na jeziku na kome je ona sastavljena,
- 2) bezuvjetno obećanje da će se određena svota novca platiti,
- 3) oznaku dospelosti,
- 4) mjesto gdje se plaćanje treba obaviti,
- 5) ime onog kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti,
- 6) oznaku dana i mjesta gdje je vlastita mjenica izdata,
- 7) potpis onoga koji mjenicu izdaje (izdavalac).

Član 107.

(1) Isprava u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka nabrojanih u članu 106. ovog zakona ne vrijedi kao vlastita mjenica, osim u slučajevima koji su određeni u sljedećim stavovima.

(2) Vlastita mjenica u kojoj nije označena dospelost smatra se kao mjenica

po viđenju,

(3) Ako nije naročito određeno, vrijedi kao mjesto plaćanja, a ujedno i kao mjesto izdavaočevog prebivanja ono mjesto koje je naznačeno kao mjesto izdanja mjenice.

(4) Vlastita mjenica u kojoj nije naznačeno mjesto izdavanja smatra se da je izdata u mjestu koje je označeno uz izdavaočevo ime.

Član 108.

(1) Na vlastitu mjenicu, ukoliko nisu u suprotnosti s njenom prirodom, primjenjuju se odredbe ovog zakona o trasiranoj mjenici:

o indosamentu (čl. 12. do 21),

o dospelosti (čl. 34. do 38.),

o plaćanju (čl. 39. do 43.),

o regresu zbog neisplate (čl. 44. do 49. i čl. 51. do 55.),

o intervenciji (čl. 56. do 64.)

o prepisima (čl. 65. do 69.),

o preinačenju mjenice (član 70.),

o protestu (čl. 71. do 79.),

o zastari (čl. 80. do 86.),

o neopravdanom obogaćenju, pravu zaloga i pridržaja (čl. 87. do 91.),

o amortizaciji mjenice (čl. 92. do 95.),

o sukobu zakona (čl. 96. i 97.),

ostale odredbe (čl. 98. do 105.).

(2) Na vlastitu mjenicu isto tako primjenjuju se odredbe ovog zakona o mjenici plativoj kod trećeg lica ili u mjestu različitom od trasatovog prebivališta (čl. 6. i 28.), o određivanju kamata (član 7.), o razlikama u naznakama svote koja se ima platiti (član 8.), o pravovaljanosti potpisa stavljenog na mjenici koja sadrži potpise spomenute u članu 9. ovog zakona, o pravovaljanosti potpisa lica koje radi bez ovlaštenja ili koje prekorači svoja ovlaštenja (član 10.), kao i o naknadnom ispunjavanju (član 18. stav 2.).

(3) Na vlastitu mjenicu primjenjuju se i odredbe ovog zakona o avalu (čl. 31. do 33.). U slučaju predviđenom u članu 32. stav 4. ovog zakona, ako su u avalu ne naznači za koga je dan, vrijedi da je dan za izdavaoca vlastite mjenice.

Član 109.

(1) Izdavalac vlastite mjenice odgovara onako kako odgovara akceptant trasirane mjenice.

(2) Vlastite mjenice plative na određeno vrijeme po viđenju moraju se podnijeti na viđenje izdavaocu u rokovima određenim u članu 24. ovog zakona. Izdavalac potvrđuje viđenje datiranim potpisom na samoj mjenici, a rok po viđenju teče od datuma viđenja. Ako izdavalac odbije potvrditi viđenje, to odbijanje mora se ustanoviti protestom (član 26.), od čijeg datuma teče rok po viđenju.

XX - ZAVRŠNE I PRELAZNE ODREDBE

Član 110.

(1) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine može, u vezi s članom 55. ovog zakona, donositi propis o odgovarajućoj zaštiti za regresne mjenične dužnike odgađanjem rokova za isplatu mjenica i sl., kad strana država izda propise kojima se sprječava ostvarenje ili održavanje prava iz tih mjenica.

(2) Federalni ministar finansija propisat će naknadu za posredovanje iz člana 53. stav 2. ovog zakona, te obrazac mjenice.

Član 111.

(1) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena Zakona o mjenici ("Službeni list RBiH", broj 2/92.) na teritoriji Federacije.

(2) Na oblik i efekat mjeničnih izjava koje su date na mjenicama prije stupanja na snagu ovog zakona, kao i na radnje potrebne za održavanje i ostvarivanje mjeničnih prava primjenjuju se odredbe dosadašnjeg zakona.

(3) Pravilnik o naknadi za posredovanje i obrascu mjenice donijet će federalni ministar finansija u roku od 30 dana od dana objavljivanja ovog zakona.

Član 112.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Federacije BiH”.

Predsjedavajući Doma naroda Parlamenta Federacije BiH Niko Lozančić, s. r.

Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH Enver Kreso, s. r.